

CHUYÊN ĐỀ SINH HOẠT NHÓM CHUYÊN MÔN

SINH HOẠT NHÓM CHUYÊN MÔN TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC THEO PHƯƠNG PHÁP NHÓM

GV thực hiện: Nguyễn Hoa Minh Tâm

Ngày 15 tháng 12 năm 2023

Thực hiện nhiệm vụ năm học 2023 - 2024, ngày 15 tháng 12 năm 2023, đồng chí Nguyễn Hoa Minh Tâm thực hiện chuyên đề sinh hoạt nhóm chuyên môn với nội dung ***“Thảo luận tổ chức hoạt động dạy học theo phương pháp nhóm”***.

Với đặc thù của bộ môn Sinh học là một môn khoa học lý thuyết và thực nghiệm, với các khái niệm khó và trừu tượng, nhiều tiết học thực hành với đồ dùng thí nghiệm phức tạp,... thì việc tổ chức nhóm hiệu quả sẽ mang lại tiết dạy bổ ích, HS tiếp thu kiến thức tốt. Cụ thể:

1. Thành lập nhóm học tập

Trong quá trình dạy học để tổ chức hoạt động nhóm thực sự có hiệu quả, ngay từ đầu năm học giáo viên nên tìm hiểu phân loại học sinh về nhận thức, năng lực, hoàn cảnh, phẩm chất làm tiền đề cho việc chia nhóm.

Trong quá trình chia nhóm, người giáo viên có thể chọn nhiều phương án khác nhau và có thể chọn phương án 6 học sinh trong một nhóm chia thành 3 cặp đôi cho phù hợp với điều kiện của lớp học; sắp xếp các thành viên vào một nhóm, sao cho các thành viên nhóm càng đa dạng càng tốt.

Thông thường nhóm hoạt động có hiệu quả là nhóm gồm các thành viên có năng lực đa dạng: Khả năng nhận thức cao, trung bình và thấp, đa dạng về thành phần xuất thân, điều kiện kinh tế, môi trường sống ... Với nhóm như vậy, mỗi một vấn đề cần giải quyết sẽ chứa đựng sự cân nhắc toàn diện hơn.

Giai đoạn đầu, giáo viên cố gắng để đạt được các yêu cầu sau: Mỗi nhóm đều có 1 nhóm trưởng có năng lực điều hành (sau này sẽ luân phiên thay đổi), có 1 thành viên trong ban học tập. Nếu có thể thì có đủ các thành viên trong các ban, cân bằng lượng nam nữ trong nhóm; có 3 đôi bạn cùng bàn có thể giúp nhau tiến bộ.

2. Phân công nhiệm vụ cho các thành viên trong nhóm

Các thành viên trong nhóm cần có nhiệm vụ, vai trò rõ ràng. Sau mỗi hoạt động nhóm, các thành viên cần thay đổi vai trò cho nhau, tránh tình trạng mỗi thành viên

chỉ đóng một vai trò trong thời gian quá lâu. Vai trò của các thành viên trong một nhóm bao gồm:

Nhóm trưởng: Là người nhận nhiệm vụ từ giáo viên, điều hành hoạt động của nhóm, giải thích rõ nhiệm vụ hoạt động của nhóm, tóm tắt, kiểm tra sự hiểu biết vấn đề trao đổi, thống nhất ý kiến của nhóm, xây dựng bầu không khí ấm áp, giải quyết các "mâu thuẫn" trong quá trình hoạt động nhóm. Với vai trò này, học sinh cần có nhiều năng lực hơn, đặc biệt là năng lực quản lí, giám sát và hướng dẫn bạn. Nhóm trưởng hoạt động trong nhóm như một thầy cô giáo của một lớp học nhỏ.

Thư kí: Ghi chép, tóm tắt mọi ý kiến, tổng hợp ý kiến, đồng thời cùng các thành viên trong nhóm trao đổi, đóng góp ý kiến về nhiệm vụ được giao của nhóm, ghi lại sự tiến bộ của bạn để báo cáo thầy cô.

Báo cáo viên: Thay mặt các thành viên trong nhóm báo cáo kết quả làm việc của nhóm mình và giải trình ý kiến thắc mắc trước lớp, đồng thời cùng các thành viên trong nhóm trao đổi, đóng góp ý kiến về nhiệm vụ được giao qua từng hoạt động.

Các thành viên: Trao đổi, bàn bạc, chia sẻ, đóng góp, thống nhất chung ý kiến về nhiệm vụ được giao.

3. Hướng dẫn tổ chức hoạt động nhóm

Giáo viên có thể chia lớp thành từ 4 đến 6 nhóm học tập, cho các em tự đặt tên cho nhóm dựa vào đặc trưng của nhóm ví dụ nhóm chăm chỉ, nhóm đoàn kết, nhóm cần cù...., các em tự làm và trang trí biển tên nhóm, quy định việc bố trí sắp xếp các đồ dùng dùng chung trong nhóm hay của từng cá nhân cho phù hợp.

Qua việc này, mỗi nhóm đều có "bản sắc" riêng, hứng thú và đoàn kết, có trách nhiệm với nhau trong việc đề ra các quy định riêng của nhóm và tự giác thực hiện.

Mỗi nhóm đều có đôi bạn cùng bàn, nếu có thể giáo viên sắp xếp một học sinh giỏi, một học sinh yếu hoặc một học sinh năng động, một học sinh rụt rè nhút nhát hay hai học sinh cùng lực học để giúp nhau hoàn thành nhiệm vụ.

Theo dõi, can thiệp và điều chỉnh tiến trình hợp tác nhóm

Trong quá trình theo dõi hoạt động của các nhóm, giáo viên đưa ra những gợi ý, nhắc lại những biện pháp và cách thức để hoàn thành công việc được giao, giải đáp các thắc mắc và dạy các kĩ năng thực hiện nhiệm vụ khi cần thiết.

Đối với những nhóm chưa thực hiện nhiệm vụ được giao một cách tích cực, giáo viên đến gần và cùng tham gia, làm mẫu cho học sinh. Khi học sinh gặp khó khăn, giáo viên đưa ra những gợi ý cần thiết như liên hệ những kiến thức đang trao đổi với những kiến thức học sinh đã được học, tạo ra mối quan hệ giữa kiến thức mới và những kiến thức học sinh đã biết, đã trải nghiệm.

Giáo viên cần chú ý quan tâm đến hoạt động của các học sinh yếu trong nhóm, đặc biệt là trong quá trình các em tự học, giúp các em hiểu bài để các em tự tin hơn khi trao đổi với bạn cùng bàn và với nhóm. Với các học sinh có năng lực là đối tượng học sinh năng khiếu, giúp các em khắc sâu và mở rộng kiến thức bằng những câu hỏi phụ nhằm định hướng cho các em nâng cao kiến thức.

4. Tổ chức báo cáo và nhận xét đánh giá hoạt động nhóm

Trước khi cho đại diện nhóm trình bày, giáo viên cần nêu lại vấn đề để cả lớp tập trung lắng nghe. Phải rèn cho học sinh có thói quen lắng nghe và khuyến khích các em đưa ra nhận xét cụ thể hoặc ý kiến bổ sung cho nội dung nhóm bạn vừa trình bày. Cao hơn nữa là tập cho học sinh đặt vấn đề, nêu câu hỏi tạo tình huống phản biện.

Giáo viên hướng dẫn học sinh luân phiên thay đổi báo cáo viên trong nhóm. Ban đầu, những học sinh có năng lực trình bày lưu loát sẽ báo cáo kết quả, sau đó luân chuyển để em nào cũng được trình bày, nhằm rèn cho các em năng lực trình bày trước đám đông, giúp các em mạnh dạn, tự tin hơn trong giao tiếp.

Để báo cáo viên có thể trình bày rõ kết quả làm việc của nhóm, nhóm phải tổ chức tập huấn trước, khi đó các em sẽ đưa ra các tình huống giả định khi nhóm bạn phát biểu ý kiến để chuẩn bị các phương án tranh luận góp ý. Giáo viên cần dự kiến trước các tình huống trả lời của học sinh để có thể xử lý tốt các kết luận.

Việc nhận xét quá trình làm việc của nhóm cũng không nên qua loa, đại khái. Cần đưa ra nhận định cụ thể càng giúp học sinh tích lũy nhiều kinh nghiệm cho những hoạt động sau. Những tiêu chí nhận xét cần thiết phải có: Tinh thần thái độ làm việc của các thành viên trong quá trình thảo luận.

Kết quả thực hiện nhiệm vụ được giao. Kỹ năng trình bày kết quả hoặc giải thích chất vấn trước lớp. Các thành viên phải có sự luân phiên trong nhóm. Qua đó mới phát huy tốt vai trò của người học làm trung tâm, giáo viên là người hướng dẫn tổ chức để các em học tập.

Qua việc thực hiện chuyên đề sinh hoạt nhóm chuyên môn các đồng chí giáo viên trong tổ trao đổi để có các phương pháp dạy học tích cực, nâng cao chất lượng môn học và đáp ứng đổi mới dạy học theo chương trình GDPT 2018.

